

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

30 ΜΑΡΤΙΟΥ - 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2012

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Επιτροπή Παιδείας

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Τομέας Γλώσσας και Πολιτισμού

Σύλλογος Αποφοίτων Φιλοσοφικής Σχολής
«Ο Φιλόλογος»

Φιλοσοφική Σχολή
Τομέας Μεσαιωνικών & Νέων Ελληνικών Σπουδών

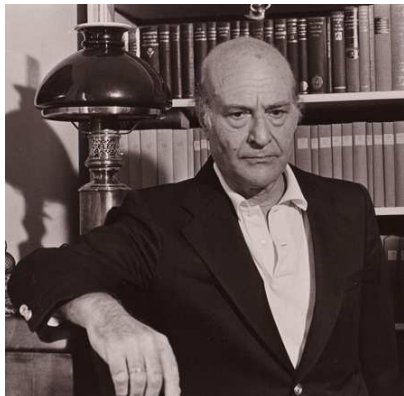
Σύλλογος Αποφοίτων Παιδαγωγικού Τμήματος
«Ο Μίλτος Κουντουράς»

Ι΄ Πανελλήνιο Συνέδριο

«Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ»

Αφιερωμένο στα εκατό χρόνια
από τη γέννηση του Οδυσσέα Ελύτη

*Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου,
με τα πρώτα πρώτα Δόξα σοι.*

*Και, μεταξύ μας, θα ήθελα να φωνάξω
«αλίμονο στην Ελλάδα από τα Πανεπιστήμια της Εσπερίας,
που τα τρωκτικά τους ροκανίζουν κιόλας τα βάρθρα της»,
αν δε φοβόμουνα ότι θα με κλείνανε μέσα.
Οδυσσέας Ελύτης*

Αίθουσα Τελετών Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Έναρξη εργασιών: 9.30' π.μ.

Παρασκευή (πρωί) 30 Μαρτίου 2012

Οδυσσέας Ελύτης

- 08.00' – 09.30' ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΥΝΕΔΡΩΝ**
Προεδρείο: **Δήμητρα Κογκίδου, Θεόδωρος Καρτσιώτης, Γιώργος Ιγνατιάδης**
- 09.30' – 10.00' ΕΝΑΡΞΗ – ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ**
Τρία τραγούδια από τη χορωδία του «ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ».
Διευθύνει ο Δημήτρης Αμανατιάδης
Χαιρετισμός Εμμανουήλ Κριαρά
- 10.00' – 10.30' Δ. Ν. Μαρωνίτης**, Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.
«Το πάθος του Οδυσσέα Ελύτη για την ελληνική γλώσσα»
- 10.30' – 11.00' Παναγιώτης Δόικος**, Επίκουρος Καθηγητής Α.Π.Θ.
«Η μεταφυσική του Οδυσσέα Ελύτη»
- 11.00' – 11.30' Δημήτρης Κόκορης**, Επίκουρος Καθηγητής Α.Π.Θ.
«Στοιχεία της ποίησης και της ποιητικής του Οδυσσέα Ελύτη»
- 11.30' – 12.00' Αναστάσιος Στέφος**, Πρόεδρος της Π.Ε.Φ.
«Ο αρχαίος λόγος στον "Μικρό Ναυτίλο" του Ελύτη»
- 12.00' – 12.30' ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**
- Προεδρείο: **Γιώργος Κεχαγιόγλου, Γιάννης Καζάζης, Άννα Συμεωνίδου**
- 12.30' – 13.00' Άσπα Χασιώτη**, διδάκτωρ Φιλολογίας
«Η λογοτεχνία γλώσσα της παιδείας»
- 13.00' – 13.30' Χρίστος Ζερεφός**, Ακαδημαϊκός
«Η γλώσσα της φύσης»
- 13.30' – 14.00' ΣΥΖΗΤΗΣΗ**

Παρασκευή (απόγευμα) 30 Μαρτίου 2012

Νεοελληνική Γλώσσα και Σχολείο (η μεταρρύθμιση της μεταρρύθμισης)

- 17.00΄** **ΕΝΑΡΞΗ**
Προεδρείο: **Κώστας Κατσιφαράκης, Καίτη Καρπούζα, Άβρα Αυδή**
- 17.00΄ – 17.30΄** **Κώστας Μπαλάσκας**, Σχολικός Σύμβουλος, συγγραφέας
«Μεταρρυθμιστική φλυαρία και εκπαιδευτική αφασία»
- 17.30΄ – 17.50΄** **Γιώργος Καλλίνης**, φιλόλογος του Πειραματικού Σχολείου
«Τι επιδιώκουμε διδάσκοντας ελληνική γλώσσα;
Το διδακτικό εγχειρίδιο Νεοελληνικής Γλώσσας
Α΄ Γυμνασίου»
- 17.50΄ – 18.10΄** **Τάσος Σαββίδης**, φιλόλογος του Γυμνασίου «ΚΑΛΑΜΑΡΙ»
«Η αποτελεσματικότητα του βιβλίου της Νεοελληνικής Γλώσσας
της Β΄ Γυμνασίου τόσο στη διδασκαλία όσο και στη διδακτική»
- 18.10΄ – 18.30΄** **Δημήτρης Χατζημιχαήλ**, φιλόλογος του Πειραματικού Σχολείου
«Το βιβλίο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Γ΄ Γυμνασίου:
κριτική παρουσίαση»
- 18.30΄ – 19.00΄** **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**
Προεδρείο: **Δημήτριος Μαυροσκούφης, Γιώργος Γρόλλιος, Αθανάσιος Αϊδίνη**
- 19.00΄ – 19.20΄** **Ευσεβία Χασάπη**, Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων
«Από την έκθεση ιδεών στη διδασκαλία της Νεοελληνικής
Γλώσσας: Τα βιβλία Νεοελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο
(1983-2006) και Έκφραση-Έκθεση για το Λύκειο»
- 19.20΄ – 19.40΄** **Παναγιώτης Χριστόπουλος**, δάσκαλος
«Πέντε χρόνια μετά: μια δεύτερη ανάγνωση των βιβλίων
της Ελληνικής Γλώσσας της Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού»
- 19.40΄ – 20.00΄** **Ελευθερία Συρμαλόγλου**, δασκάλα
«Πέντε χρόνια εμπειρίας με τα νέα σχολικά εγχειρίδια Γλώσσας
και Μαθηματικών Α΄ και Β΄ Δημοτικού»
- 20.00΄ – 20.30΄** **Δ. Ν. Μαρωνίδης, Γ. Παπαναστασίου**
«Αρχαιογνωσία και Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση»

Σάββατο (πρωί) 31 Μαρτίου 2012

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ
ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΓΙΑ ΕΝΑ «ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΦΟΣΙΩΜΕΝΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ»

- 09.00'** **Α' ΣΥΝΕΔΡΙΑ**
Προεδρείο: **Λίζυ Τσιριμώκου, Άλκηστη Ζερβοπούλου**
- 09.00' – 10.00'** **Κώστας Ακρίβος**
«Σχολείο και λογοτεχνία: σκουριασμένο παρόν, θολό μέλλον»
- 10.00' – 10.30'** **Γιώργος Παγανός**
«Το διδακτικό και εξεταστικό πρόβλημα στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»
- 10.30' – 11.00'** **Λάμπρος Βαρελάς**
«Απολογισμός της πορείας του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: επιτεύγματα και αδυναμίες»
- 11.00' – 11.30'** **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**
- 11.30'** **Β' ΣΥΝΕΔΡΙΑ**
Προεδρείο: **Σωτηρία Σταυρακοπούλου, Γιάννης Τζανής**
- 11.30' – 12.00'** **Νικήτας Παρίσης**
«Τα παρένθετα θεωρητικά στοιχεία στη διδασκαλία της λογοτεχνίας: υπερβολή κατάχρησης ή διδακτική αποστροφή;»
- 12.00' – 12.30'** **Αλέξης Ζήρας**
«Οι δυσλειτουργίες της μετάδοσης θεωρητικών γνώσεων για τη λογοτεχνία ως παράγοντας απώθησης των μαθητών»
- 12.30' – 13.00'** **Μίμης Σουλιώτης**
«Η σημασία της συμμετοχής των λογοτεχνών στη σχολική πράξη: σκέψεις για τις αρμόζουσες σχέσεις γλωσσολογίας, φιλολογίας, δημιουργικής γραφής»
- 13.00' – 13.30'** **Σοφία Νικολαΐδου**
«Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Δημιουργικής Γραφής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Τρία χρόνια λειτουργίας: πρώτες διαπιστώσεις· πρόγραμμα συνεργασίας με τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»
- 13.30' – 14.00'** **ΣΥΖΗΤΗΣΗ**

Σάββατο (απόγευμα) 31 Μαρτίου 2012

- 17.00΄** **Γ΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ**
Προεδρείο: **Αλέξης Ζήρας, Ευαγγελία Ψυχογιού**
- 17.00΄ – 17.30΄** **Γιάννης Παρίσης**
«Προτάσεις για μια ουσιαστική ανανέωση του μαθήματος της λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»
- 17.30΄ – 18.00΄** **Αγγελική Λούδη**
«Για τη διδασκαλία των παλιότερων κειμένων της νεοελληνικής λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»
- 18.00΄ – 18.30΄** **Γιώργος Κεχαγιόγλου**
«Σκέψεις και προτάσεις για ένα “Σχολείο αφοσιωμένων στη λογοτεχνία μαθητών”».
- 18.30΄ – 19.00΄** **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**
- 19.00΄** **Δ΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ**
Πρόεδρος: **Μίμης Σουλιώτης, Θεοδώρα Χασεκίδου**
- 19.00΄ – 19.30΄** **Σωτηρία Σταυρακοπούλου**
«Από την εμπειρία της διδασκαλίας της λογοτεχνίας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: σκέψεις και προτάσεις εφαρμογής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»
- 19.30΄ – 20.00΄** **Κατερίνα Τικτοπούλου**
«Όψεις της δημιουργικής γραφής του Σολωμού και του Σεφέρη»
- 20.00΄ – 20.30΄** **Λίζυ Τσιριμώκου**
«Σκέψεις για τη διδασκαλία της μεταφρασμένης λογοτεχνίας: το παράδειγμα της “Θρηνωδίας στη σελήνη της επαρχίας” του Ζυλ Λαφόργκ»
- 20.30΄ – 21.00΄** **ΣΥΖΗΤΗΣΗ**
- 21.00΄ - 22.30΄** **ΡΕΣΙΤΑΛ ΠΙΑΝΟΥ**
Βασίλης Βαρβαρέσος

Κυριακή (πρωί) 1 Απριλίου 2012

- 10.00´** **ΕΝΑΡΞΗ**
Προεδρείο: **Γιώργος Παπαναστασίου, Μαρία Δημάση, Ζωή Γαβριηλίδου**
- 10.00´ – 10.30´** **Μανόλης Λανάρης**, Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων
«*Ποιητική*» της γλωσσικής διδασκαλίας»
- 10.30´ – 11.00´** **Πηνελόπη Τζιώκα**, Σχολικός Σύμβουλος
«*Το τι, το πώς και το γιατί* της γλωσσικής διδασκαλίας»
- 11.00´ – 11.30´** **Κώστας Γεωργουσόπουλος**, φιλόλογος, κριτικός θεάτρου, πανεπιστημιακός
«*Οι θεατρικοί κώδικες στο σχολικό θέατρο*»
- 11.30´ – 12.00´** **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**
Προεδρείο: **Ιωάννα Μπίμπου, Ρούλα Παπαδοπούλου, Πηνελόπη Καμπάκη**
- 12.00´ – 12.30´** **Φάνης Κακριδής**, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου
«*Παρατηρώντας τη γλώσσα*»
- 12.30´ – 13.00´** **Hans Eideneier**, Καθηγητής Πανεπιστημίου
«*Η γλώσσα των Φιλελλήνων*»
- 13.00´ – 13.30´** **Νίκη Eideneier**, φιλόλογος
«*Η γλώσσα των μεταναστών*»
- 13.30´ – 14.00´** **Δημήτριος Λυπουρλής**, Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.
«*Αναζητώντας τις αρχές του ελληνικού επιστημονικού λόγου*»
- 14.00´ – 14.30´** **ΣΥΖΗΤΗΣΗ**

Κυριακή (βράδυ) 1 Απριλίου 2012

- 18.00´** **ΕΝΑΡΞΗ**
Προεδρείο: **Κατερίνα Τολίκα, Διονύσης Τάνης, Πέτρος Μπέσπαρης**
Η μελωδία της γλώσσας και η γλώσσα της μελωδίας
- 18.00´ – 18.30´** «*Η γλώσσα της μουσικής*»
Μιλάει η καθηγήτρια της μουσικής **Λίτσα Λεμπέση**
- 18.30´ – 19.00´** **Βασίλης Βαρβαρέσος**
«*Η γλώσσα ως ακρόαση και ως τέχνη*»
- 19.00´ – 20.00´** «*Ανταποκρίσεις μεταξύ των δύο ομηρικών επών*»
Διαβάξει ο **Δ. Ν. Μαρωνίτης** από τη μετάφρασή του της Οδύσσειας και της Ιλιάδας.
Αφιερώνεται στη μνήμη του δασκάλου του, Ι. Θ. Κακριδή
- 20.00´ – 21.30´** Τον λόγο έχει το Μουσικό Σχολείο του Βόλου, το οποίο με τη χρωδία και την ορχήστρα του μιλάει τη γλώσσα της μουσικής
Καλλιτεχνική Διεύθυνση: Α. Κατσιγιάννης, Διεύθυνση Ορχήστρας και Ενορχήστρωση: Ζ. Κουκουσέλης, Διδασκαλία Χορωδίας: Κ. Σιάρα, Ι. Χατζάκη, Διεύθυνση Σχολείου: Α. Τζανετοπούλου

Αλλά με τις ξόβεργες μπορεί να πιάνεις πουλιά, δεν πιάνεις ποτέ το κελαηδητό τους. Χρειάζεται η άλλη βέργα, της μαγείας και ποιος μπορεί να την κατασκευάσει αν δεν του 'χει από μιας αρχής δοθεί; Καλώς να υπάρχει! Όταν αγγίζει αυτή τα πράγματα –τις λέξεις και τις συζυγίες τους– η πραγματική νύχτα πέφτει και ο πραγματικός ήλιος ανεβαίνει και όλες οι τυχόν παρανομίες παύουν να αποτελούν μian απλή –όπως τις βλέπει ο απλός άνθρωπος– αυθαιρεσία. Τείνουν να πάρουν την ακριβή θέση τους μέσα στα κείμενα που γράφουμε σήμερα όπως οι ορθοδοξίες, άλλοτε, στα κλασικά. Δικαίωσή τους, η αναπαρθένευση. Και για να μιλήσουμε αλλιώς: η αίγλη της νεότητας και του σφάλματος.

Οδυσσέας Ελύτης

Η ΑΙΓΛΗ ΤΗΣ ΝΕΟΤΗΤΑΣ είναι, ως ένα σημείο, αίγλη του σφάλματος. Ζηλιάρηδες γέροι, που όλα σας τά 'χετε προβλέψει. Δε θά 'ρθει ποτέ το αηδόνι να λαλήσει πάνω στη σωφροσύνη σας. Μωρέ, δε θά 'ρθει, δε θά 'ρθει.

- Ποιος μιλάει;
- Ούτες! Ούτες!

Ω φωνές φτασμένες από το άγνωστο, μισές ρωτήματα και μισές τυραννικοί χρησμοί, μετεωρίτες του μέσα διαστήματος, θραύσματα συνείδησης που αποστρακίστηκαν στα χείλη των Σειρήνων και τα θέριεψεν ο αγέρας, καγχασμοί δυναμωμένοι από δαιμονικό αντηχείο, ουού, ουουού, η μεγάλη αόρατη επιφάνεια κάτω από το δάσος, όταν απάνω κορυφώνεται η ανάγκη να τρυπήσεις ουρανούς σαν αηδονολαλιά!

Η αλήθεια βγαίνει χυτή σαν το νικόκοπο άγαλμα, μόνον μες από τα καθάρια νερά της μοναξιάς· κι η μοναξιά της πέννας είναι από τις πιο μεγάλες.

Οδυσσέας Ελύτης

Ω ναι, μου φαίνεται πως η εποχή της λογοτεχνίας των ανεξάρτητων λαών, τελειώνει· **μπαινούμε στην εποχή της παραλογοτεχνίας των Ευρωπαϊκών επαρχιών.** Κάτι που να διαβάζεται αλλά να μην είναι ακριβώς γλώσσα, να αφορά τη σκέψη αλλά να μην απασχολεί τη σκέψη, να προσφέρει φαντασία, όμως έτοιμη και συσκευασμένη όπως στον κινηματογράφο, που να μη ζητάει δηλαδή συνεπικουρο τη δική μας. Σύμφωνα. Μόνο που, είτε το θέλουμε είτε όχι, όταν δε ζητά κανείς ξυραφάκια, δε φτιάχνει κανείς ξυραφάκια.

Οδυσσέας Ελύτης

ΜΑΡΙΑ ΝΕΦΕΛΗ

M.N.: *Περπατώ μες στ' αγκάθια μες στα σκοτεινά
σ' αυτά που 'ναι να γίνουν και στ' αλλοτινά
κι έχω για μόνο μου όπλο μόνη μου άμυνα
τα νύχια μου τα μωβ σαν τα κυκλάμινα.*

A.: Παντού την είδα. Να κρατάει ένα ποτήρι και να κοιτάζει στο κενό. Ν' ακούει δίσκους ξαπλωμένη χάμου. Να περπατάει στο δρόμο με φαρδιά παντελόνια και μια παλιά γκαμπαρντίνα. Μπρος από τις βιτρίνες των παιδιών. Πιο θλιμμένη τότε. Και στις δισκοθήκες, πιο νευρική, να τρώει τα νύχια της. Καπνίζει αμέτρητα τσιγάρα. Είναι χλωμή κι ωραία. Μ' αν της μιλάς ούτε που ακούει καθόλου. Σαν να γίνεται κάτι άλλο – που μόνο αυτή τ' ακούει και τρομάζει. Κρατάει το χέρι σου σφιχτά, δακρύνει, αλλά δεν είναι εκεί. Δεν την έπιασα ποτέ και δεν της πήρα τίποτα.

Οδυσσέας Ελύτης

Τέτοιαν εύστοχη δείξε αδεξιότητα
και να: ο Θεός!

*

Αν δεν στηρίζεις το ένα σου πόδι έξω απ' τη Γη ποτέ σου
δεν θα μπορέσεις να σταθείς επάνω της.

*

Θε μου τι μπλε ξοδεύεις για να μη σε βλέπουμε!

*

Η Λύπη ομορφαίνει
επειδή της μοιάζουμε.

*

Δυστυχώς και η Γη
με δικά μας έξοδα γυρίζει.

*

Είναι αγένεια
να κάνεις του Χάρου χειροφιλήματα.

*

Δίνε δωρεάν το χρόνο
αν θες να σου μείνει λίγη αξιοπρέπεια.

*

Την αλήθεια τη «φτιάχνει» κανείς
ακριβώς όπως φτιάχνει και το ψέμα.

*

Κι από την ανάποδη φοριέται η φαντασία
και σ' όλα τα μεγέθη της.

*

Στην κακή μοιρασιά πάντοτε ο Θεός ζημιώνεται.

*

Μια νομοθεσία εντελώς άχρηστη για τις Εξουσίες
θά 'τανε αληθινή σωτηρία.

*

Το «κενό» υπάρχει
όσο δεν πέφτεις μέσα του.

*

Προσπάθησε να οδηγήσεις την τεχνική τελειότητα
στη φυσική της κατάσταση.

*

Όταν η συμφορά συμφέρει
λογάριαζέ την για πόρνη.

*

Κάνε άλμα
πιο γρήγορο από τη φθορά.

*

Όταν ακούς «τάξη»
ανθρώπινο κρέας μυρίζει.

*

ΕΚ ΤΟΥ ΠΛΗΣΙΟΝ

Κάποτε πρέπει και να παίρνει ανάσα ο άνεμος.

*

Να χαράζεσαι στη ζωή τόσο προσεκτικά, που να μη ματώνει ποτέ η ευλάβεια.

*

Γρατζουνάει το πρώτο σου φιλί, όπως το πρώτο σου ποίημα. Κι είναι οι δυο αυτές α-γριμάδες που, αν συμπέσουν και κάνουν καινούριο φεγγάρι, μπορεί να ξαναγραφτεί απαρχής η ιστορία του κόσμου.

*

Στις Κυκλάδες οι μικρές εκκλησίες αφθονούν και λάμπουν όπως τα βότσαλα. Αλλού πουθενά χριστιανοί δεν εφάνηκαν ποτέ τόσο ειδωλολάτρες. Και είναι με το μέρος τους ο Θεός.

*

Από τ' αποτυπώματα του ανέμου πάνω σου καταλαβαίνεις αν πέρασε Κόρη με δυνατούς γλουτούς και συνειδηση διάφανη.

*

Κι έναν πόντο πιο ψηλά να πάτε, άνθρωποι, **ευχαριστώ θα σας πει ο Θεός.**

Οδυσσέας Ελύτης

Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΟΥ «ΑΡΑ»

(αποσπάσματα)

Όταν όμως ο αναγνώστης αδυνατεί και ο ποιητής επιφυλάσσεται, τι γίνεται; Το διδακτικό προσωπικό των λυκείων και των πανεπιστημίων είναι σε θέση να μας πληροφορήσει με πάσαν ακρίβεια ποιες και πόσες παραλλαγές από κάθε στίχο του Σολωμού υπάρχουν, όπως επίσης —και ακόμη καλύτερα— τι ήταν η Σχολή του Αμμωνίου Σακκά. Να μας πει όμως για ποιο λόγο συνιστά **ποίηση της αυγής το δροσάτο ύστερο αστέρι** και, από το άλλο άκρο, το **μια Κυρία Ειρήνη Ανδρονίκου Ασάν**, ποτέ. Ούτε θα ήταν δυνατόν.

Οδυσσέας Ελύτης

Οι άγγελοι κατεβαίνουν. Είναι μελαψοί, και στο σγουρό μαλλί τους φοράνε μια κορδέλα. Κάποτε συμβαίνει και να έχουν υπόσταση θηλυκή. Το γυμνό ρόδινο κορμί τους καταλήγει σ' ένα κοχύλι, και τα φτερά τους είναι διάφανα σαν του τζιτζικα. Προχωρούν μ' αργές πλεψιές στον αέρα, τινάζοντας πίσω μια μακριά φωσφορική κόμη.

«Μ' αφού δεν υπάρχουν» ψιθυρίζει κάποιος. «Σιωπή ανόητε. Κράτα την αναπνοή σου και πρόσεχε. Τώρα πια δεν σε καλύπτουν οι θρησκείες, που τα καταλογίζουν όλα σε μian ανώτερη βούληση. Έφτασε η στιγμή να υποκαθίστασαι συ σ' αυτές, με πλήρη επίγνωση των δικαιωμάτων που σου έχουν δοθεί και που δεν έστρεφες ποτέ σου να θέσεις σε ενέργεια. Καμιά δωρεά δεν προσφέρεται αν δεν έχεις γι' αυτήν έτοιμη την ψυχή σου. Που τότε ή σώζεσαι μεσ' απ' τον ίδιο σου το θάνατο ή μένεις και φθείρεσαι μέσα στην καθημερινή συναλλαγή, σαν να σε τρώει σιγά σιγά ένα έντομο».

Οδυσσέας Ελύτης

ΤΑ ΡΩ ΤΟΥ ΕΡΩΤΑ

Οι άγγελοι τραγουδάνε. Και οι ερωτευμένοι τραγουδάνε επίσης. Πίσω από κάθε ανάταση, από κάθε μεράκι, μια κιθάρα περιμένει έτοιμη να πάρει τα λόγια και να τα ταξιδέψει από χείλη σε χείλη. Δεν είναι λίγο αυτό. Είναι η χαρά να δίνεις χαρά στους άλλους, είναι αυτό που μας βαστάει στη ζωή. Γι' αυτό, κοντά στα ποιήματά μου, δοκίμασα να γράψω και μερικά τραγούδια, χωρίς να τα υποτιμώ καθόλου. Έτσι ή αλλιώς, μιλά κανείς για τα ίδια πράγματα που αγαπά, και από κει και πέρα το λόγο έχουν αυτοί που θα τ' ακούσουν. Λένε πως το είδος έχει ορισμένους κανόνες. Δεν τους ξέρω και, πάντως, δεν ενδιαφέρθηκα ή δεν μπορούσα ίσως να τους ακολουθήσω. Δουλεύει ο καθένας όπως νοιώθει. Και η θάλασσα είναι απέραντη, τα πουλιά μυριάδες, οι ψυχές όσες και οι συνδυασμοί που μπορούν να γεννήσουν οι ήχοι και τα λόγια, όταν ο έρωτας και το όνειρο συμβασιλεύουν.

*

Τη μαγεία δεν την πιάνεις με την ερμηνεία της μαγείας, πόσο μάλλον με την περιγραφή της ερμηνείας της μαγείας. **Ή κελαηδός ή σωπαίνεις.** Δε λες: αυτό που κάνω είναι κελαηδητό. Αλίμονο. Αν νογούσανε τα πουλιά, θα μας έπαιρναν με τις πέτρες – συγγώμην, με τις κουτσουλιές ήθελα να πω.

*

Νέε, θυμήσου: δε γίνεσαι δούλος όταν σε υποτάσσει μόνον αυτός που έχει την εξουσία – αλλά κι εκείνος που την πολεμάει.

Οδυσσέας Ελύτης

Τι νά 'νιωσαν άραγες οι άνθρωποι όταν πρωτοείπανε τον ουρανό «ουρανό» και τη θάλασσα «θάλασσα». Να χύθηκε λίγο χρώμα γαλάζιο; Να σηκώθηκαν τα κύματα παφλάζοντας; Έχει σημασία αυτό. Συχνά συμβαίνει να πιστεύουμε ότι μια γυναίκα δε θα 'ταν τόσο όμορφη αν το όνομά της ήταν διαφορετικό, μια αυταπάτη, βέβαια, που όμως γεννά η αγάπη και που γι' αυτό δεν είναι διόλου αμελητέα. Το σώμα επιδρά πάνω στο όνομα και το όνομα πάνω στο σώμα σύμφωνα με μια νομοτέλεια που μας διαφεύγει. Το ίδιο συμβαίνει και με τον ποιητή με τις λέξεις και την ανάμεσά τους έλξη. Μην ξεχνούμε ότι δρασκελάει πτώματα επί πτωμάτων εωσότου αξιωθεί ένα ζωντανό βρέφος· ότι είναι γι' αυτό που αγωνίζεται μια ζωή ολόκληρη: για το βρέφος της φωνής της δικής του. Θεέ μου, τι δύσκολο!

Οδυσσέας Ελύτης

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΕΨΙΛΟΝ

ε

ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ '51

Συμβαίνει να είμαι όχι συμπτωματικά μόνον αλλά και οργανικά Έλληνας: από την άποψη ότι κατοικώ το ίδιο ανάλλαχτον ομηρικό τοπίο και ότι έχω στο αίμα μου τον Πλάτωνα. Αυτός είναι ο λόγος που μ' έκανε από μιας αρχής να καταδικάζω μέσα μου ολόκληρο το συγκρότημα των εκφραστικών τρόπων που η Αναγέννηση κληροδότησε στον δυτικό μας πολιτισμό.

Ξεκινώ απ' αυτό που οι πρώτοι Έλληνες είχαν συλλάβει, πιστεύω, σωστά· που οι λοιποί μεσογειακοί λαοί το διατηρήσανε σε λανθάνουσα κατάσταση· και που ζήτησαν πάλι στις μέρες μας να το ζωντανέψουν μερικά επαναστατημένα πνεύματα στη μεταπολεμική Ευρώπη. Στο πλάι τους εργάζομαι, για να θεμελιώσω μερικές αρχές, όπως είναι η αντικειμενικότητα, η μυθοποίηση, η σύνθεση.

Οδυσσέας Ελύτης